

Rolnummer 5128
Arrest nr. 20/2012 van 16 februari 2012

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 65 van de wet van 13 mei 1999 houdende het tuchtstatuut van de personeelsleden van de politiediensten, zoals gewijzigd bij artikel 41 van de wet van 31 mei 2001, gesteld door het Hof van Beroep te Antwerpen.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters M. Bossuyt en R. Henneuse, en de rechters E. De Groot, L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, J. Spreutels, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul en F. Daoût, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter M. Bossuyt,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij arrest van 8 maart 2011 in zake de stad Antwerpen tegen E. D.H., waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 16 maart 2011, heeft het Hof van Beroep te Antwerpen de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 65 van de tuchtwet (wet van 13 mei 1999 houdende het tuchtstatuut van de personeelsleden van de politiediensten, gewijzigd bij het arrest van het Arbitragehof nr. 4/2001 van 25 januari 2001, door de wet van 30 maart 2001; door de wet van 31 mei 2001; door de wet van 30 december 2001; door de wet van 26 april 2002 en door de wet van 2 augustus 2002. K.B. van 26 november 2001 tot uitvoering van de wet van 18 [lees : 13] mei 1999 houdende het tuchtstatuut van de personeelsleden van de politiediensten) de artikelen 10 en 11 van de Grondwet nu er geen redelijke verantwoording bestaat waarom enerzijds een politieambtenaar, die zich schuldig heeft gemaakt aan zeer zware tuchtrechtelijke sanctioneerbare handelingen die tot het ontslag van ambtswege of de afzetting aanleiding zouden geven, aanspraak kan maken op de tijdens de voorlopige schorsing ingehouden wedde, omdat deze voor het einde van de strafrechtelijke vervolging gepensioneerd werd, waardoor de tuchtprocedure niet meer kan gevoerd worden en anderzijds de politieambtenaar die zich schuldig heeft gemaakt aan zware tuchtrechtelijk sanctioneerbare feiten die aanleiding kunnen geven tot het ontslag van ambtswege of de afzetting, geen aanspraak kan maken op de tijdens de voorlopige schorsing ingehouden wedde omdat hij zich niet kan beroepen op een wettelijk recht om gepensioneerd te worden om alzo niet langer als politieambtenaar te worden beschouwd ? ».

Memories zijn ingediend door :

- de stad Antwerpen, vertegenwoordigd door haar college van burgemeester en schepenen;

- de Ministerraad.

De Ministerraad heeft ook een memorie van antwoord ingediend.

Op de openbare terechtzitting van 13 december 2011 :

- is verschenen : Mr. J. Fransen *loco* Mr. M. Stommels, advocaten bij de balie te Antwerpen, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers T. Merckx-Van Goey en J.-P. Moerman verslag uitgebracht;

- is de voornoemde advocaat gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeskil

E. D.H. werd bij ordemaatregel van de burgemeester van de stad Antwerpen van 25 juni 2003 voorlopig geschorst met inhouding van 10 pct. van zijn brutowedde, naar aanleiding van feiten waarvoor hij in 2008 strafrechtelijk is veroordeeld.

Tijdens de voorlopige schorsing en het strafonderzoek heeft E. D.H. een aanvraag tot rustpensioen ingediend. Hij is met ingang van 1 november 2005 gepensioneerd.

Nu hem naderhand geen tuchtstraf is opgelegd, vordert E. D.H. alsnog de uitbetaling van de ingehouden wedde, aangezien die voorlopige maatregel moet worden geacht van rechtswege te zijn vervallen. Hij is van mening dat de ingehouden wedde moet worden uitbetaald krachtens artikel 65 van de wet van 13 mei 1999 houdende het tuchtstatuut van de personeelsleden van de politiediensten.

De stad Antwerpen heeft voor het verwijzende rechtscollege hoger beroep ingesteld tegen de beslissing van de eerste rechter, die van oordeel was dat hij niet anders kon dan vaststellen dat de voorlopige schorsing is vervallen, ook al werd zij niet uitdrukkelijk ingetrokken.

Volgens de appellante is het niet redelijk verantwoord dat een politieambtenaar aanspraak kan maken op de tijdens de voorlopige schorsing ingehouden wedde omdat hij werd gepensioneerd, terwijl een politieambtenaar die zich schuldig heeft gemaakt aan tuchtrechtelijke inbreuken die aanleiding geven tot het ontslag van ambtswege of de afzetting, geen aanspraak kan maken op de tijdens de voorlopige schorsing ingehouden wedde, omdat hij zich niet kan beroepen op het recht om te worden gepensioneerd.

Het Hof van Beroep te Antwerpen is van oordeel dat er mogelijk sprake is van een schending van het grondwettelijk gewaarborgde gelijkheidsbeginsel en beslist dienvolgens de hiervoor geciteerde prejudiciële vraag te stellen.

III. In rechte

– A –

A.1.1. De stad Antwerpen doet opmerken dat artikel 65 van de wet van 13 mei 1999 houdende het tuchtstatuut van de personeelsleden van de politiediensten (hierna : de wet van 13 mei 1999) is geïnspireerd op artikel 316 van de wet van 26 mei 1989 « tot bekrachtiging van het koninklijk besluit van 24 juni 1988 tot codificatie van de gemeentewet onder het opschrift ' Nieuwe gemeentewet ' ».

Krachtens de in het geding zijnde bepaling heeft een zware tuchtstraf terugwerkende kracht indien die straf aansluit op een periode van preventieve schorsing met inhouding van wedde. Analoge bepalingen zijn terug te vinden in, onder meer, de artikelen 5 en 6 van het koninklijk besluit van 1 juni 1964 betreffende de schorsing van Rijksambtenaren in het belang van de dienst, de artikelen IX.10 en IX.13 van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 januari 2006 houdende vaststelling van de rechtspositie van het personeel van de diensten van de Vlaamse overheid, artikel 134 van het Vlaamse gemeentedecreet van 15 juli 2005 en artikel 130 van het Vlaamse provinciedecreet van 9 december 2005.

Noch artikel 65 van de wet van 13 mei 1999, noch artikel 316 van de Nieuwe Gemeentewet hadden het geval voor ogen waarin een voorlopige schorsing terecht werd opgelegd, maar de tuchtverheid niet langer de mogelijkheid heeft om de tuchtrechtelijke vervolging te beëindigen als gevolg van de pensionering van de betrokkene.

A.1.2. Volgens de stad Antwerpen ontstaat er aldus, binnen de categorie van volstrekt vergelijkbare politieambtenaren van wie een deel van de wedde preventief is ingehouden voor feiten waarvoor zij nadien ook strafrechtelijk zijn veroordeeld, een ongelijkheid tussen diegenen die de ingehouden wedde kunnen recupereren omdat geen tuchtsanctie kan worden uitgesproken vanwege hun pensionering en diegenen die de ingehouden wedde niet kunnen recupereren.

Het criterium van de pensionering kan dat verschil in behandeling niet verantwoorden. Vanwege de ernst van de feiten zou enkel een zware tuchtstraf een gepaste sanctie zijn. Het niet instellen van een tuchtrechtelijke vervolging zou niet kunnen worden verantwoord.

De reden waarom de tuchtrechtelijke overheid de tijdens de preventieve schorsing ingehouden wedde alsnog zou moeten uitbetalen, is ofwel dat de feiten slechts een lichtere straf verantwoordden, ofwel dat de feiten geen vervolging verantwoordden omdat ze geen tuchtrechtelijk vervolgbare handeling uitmaakten of omdat ze verjaard waren.

De loutere pensionering kan geenszins een reden zijn op grond waarvan de ingehouden wedde nog moet worden uitbetaald.

Het is niet verantwoord om een politieambtenaar die zich schuldig heeft gemaakt aan zware tuchtrechtelijke inbreuken en die de tuchtrechtelijke vervolging onmogelijk heeft gemaakt vanwege zijn pensionering, op dezelfde wijze te behandelen als zij die geen of slechts kleine tuchtvergrijpen hebben begaan.

A.1.3. De stad Antwerpen besluit dat de prejudiciële vraag bevestigend moet worden beantwoord.

A.2.1. De Ministerraad betoogt dat de prejudiciële vraag uitgaat van de verkeerde interpretatie dat artikel 65 van de wet van 13 mei 1999 nog van toepassing zou zijn op politieambtenaren die zijn gepensioneerd en dat de vrijwillige pensionering die de tuchtvervolging onmogelijk maakt, dezelfde gevolgen zou hebben als de situatie waarin er geen tuchtstraf zou zijn uitgesproken.

A.2.2. Indien de in het geding zijnde bepaling zo wordt geïnterpreteerd dat zij van toepassing is op de gepensioneerde politieambtenaren, zou dit volgens de Ministerraad een discriminatie uitmaken op basis van de leeftijd ten opzichte van personeelsleden die zich in dezelfde situatie bevinden maar de pensioengerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt.

De Ministerraad stelt dat de stad Antwerpen, door enkel tot een discriminatie te besluiten, over het hoofd ziet dat de bepaling ook anders kan worden geïnterpreteerd.

In de interpretatie waarbij de in het geding zijnde bepaling geen toepassing vindt in het geval van pensionering, bestaat die discriminatie niet. De bepaling wordt maar ongrondwettig als men haar interpreteert op een wijze die haar toepasselijk maakt op gepensioneerden.

Artikel 2 van de wet van 13 mei 1999 bepaalt dat die wet van toepassing is op personeelsleden van het operationeel kader en van het administratief en logistiek kader van de politiediensten en de algemene inspectie. Door de pensionering maakt een voormalig personeelslid geen deel meer uit van die diensten.

Aangezien dat personeelslid zelf de pensionering dient aan te vragen, aanvaardt die persoon het verlies van de hoedanigheid van politieambtenaar en de gevolgen daarvan, onder meer het feit dat hij de van zijn wedde ingehouden bedragen niet kan terugvorderen. De geëigende weg om de inhouding van wedde aan te vechten, bestaat trouwens erin een procedure in te stellen voor de Raad van State tegen de beslissing tot voorlopige schorsing met inhouding van wedde, binnen de gestelde termijnen.

A.2.3. De Ministerraad doet opmerken dat de aanvraag voor een vervroegde pensionering uitgaat van de betrokkene en dat die aanvraag onafhankelijk van de overheid gebeurt. De wet bepaalt de minimumleeftijd voor pensionering. Als aan de gestelde voorwaarden is voldaan, kan de overheid de pensionering niet weigeren of uitstellen op grond van een dreigende of lopende tuchtprocedure.

Bovendien is het niet altijd mogelijk een tuchtonderzoek te bespoedigen, los van het strafonderzoek. Ook de Raad van State erkent dat het in bepaalde gevallen aangewezen is het strafonderzoek af te wachten.

A.2.4. De Ministerraad besluit dat artikel 65 van de wet van 13 mei 1999 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet schendt wanneer het niet van toepassing is op personeelsleden die vóór het einde van het strafonderzoek zijn gepensioneerd, waardoor de tuchtprocedure niet meer kan worden gevoerd. De in het geding zijnde bepaling zou die grondwetsartikelen wel schenden indien zij op die personen van toepassing zou zijn.

- B -

B.1. Het Hof wordt gevraagd een vergelijking te maken tussen, enerzijds, de situatie van een politieambtenaar « die zich schuldig heeft gemaakt aan zeer zware tuchtrechtelijke sanctioneerbare handelingen die tot het ontslag van ambtswege of de afzetting aanleiding zouden geven » en, anderzijds, de situatie van een politieambtenaar « die zich schuldig heeft gemaakt aan zware tuchtrechtelijk sanctioneerbare feiten die aanleiding kunnen geven tot het ontslag van ambtswege of de afzetting ».

Die vergelijking berust op de premisse dat, in het eerste geval, de betrokken feiten « aanleiding zouden geven » tot een ontslag van ambtswege of een afzetting.

B.2. Wanneer de tuchtoverheid niet tot een eindoordeel is gekomen, staat niet vast of er aanleiding was om een tuchtsanctie op te leggen en, zo ja, welke. Ook al dient de tuchtoverheid rekening te houden met de beoordeling van de feiten door de strafrechter, toch blijven tuchtrecht en strafrecht autonoom ten opzichte van elkaar.

De vergelijking tussen de betrokken categorieën van personen die berust op de premisse dat de betrokken handelingen « aanleiding zouden geven » tot een ontslag van ambtswege of een afzetting is bijgevolg hypothetisch.

B.3. De prejudiciële vraag behoeft derhalve geen antwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

De prejudiciële vraag behoeft geen antwoord.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op de openbare terechtzitting van 16 februari 2012.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschant

M. Bossuyt